

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W BYTOMSKIM TOWARZYSTWIE SZERMIERCZYM**

Spis treści

ROZDZIAŁ I	3
POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	3
ROZDZIAŁ II	4
ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIM A PERSONELEM	4
ROZDZIAŁ III	5
ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE WOBEC MAŁOLETNIEGO	5
RODZIAŁ IV	
WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI	6
RODZIAŁ V	
ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIICH .	6
RODZIAŁ VI	
ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO, W TYM PROCEDURY I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA SKŁADANIE ZAWIADOMIEŃ O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO, ZAWIADAMIANIE SĄDU OPIEKUŃCZEGO	7
RODZIAŁ VII	
OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA PRZYJMOWANIE ZGŁOSZEŃ O ZDARZENIACH ZAGRAŻAJĄCYCH MAŁOLETNIEMU I UDZIELENIE MU WSPARCIA	8
RODZIAŁ IX	
ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU DO STOSOWANIA STANDARDÓW, ZASADY PRZYGOTOWANIA PERSONELU DO ICH STOSOWANIA ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA TEJ CZYNNOŚCI	9
RODZIAŁ X	
ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET ORAZ PROCEDURY OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI W SIECI INTERNET ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE	10
RODZIAŁ XI	
ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA	10
RODZIAŁ XII	
ZASADY I SPOSÓB UDOSTĘPNIANIA OPIEKUNOM MAŁOLETNIOM ORAZ MAŁOLETNIOM STANDARDÓW DO ZAZNAJOMIENIA SIĘ Z NIMI I ICH STOSOWANIA	11
Załącznik nr 1 - Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony małoletnich i zobowiązaniu do ich przestrzegania	12
Załącznik nr 2 - Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodziny	13
Załącznik nr 3 - Karta interwencji	14
Załącznik nr 4 - Wzór zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa	15
Załącznik nr 5 - Monitoring Standardów – ankieta wśród zatrudnionych	16
Załącznik nr 6 - Monitoring Standardów – ankieta wśród małoletnich	17
Załącznik nr 7 - Standardy w wersji skróconej	18

Stosownie do ustawy z dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich organizatorzy działalności sportowej mają obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich.

Będąc także świadomym roli organizacji sportowych w zapewnieniu bezpieczeństwa i poszanowania podstawowych praw małoletnich, z prawem do ochrony ich godności oraz wolności od wszelkich form krzywdzenia na czele, BTS Bytom przyjmuje niniejszy dokument jako wzorzec standardów, wytycznych zasad i procedur postępowania na wypadek zagrożenia, że małoletniemu dzieje się krzywda oraz w celu zapobiegania takim sytuacjom.

Niniejszy dokument ma stanowić sprawne i skuteczne narzędzie do zapobiegania, identyfikowania i ograniczania zagrożeń naruszenia bezpieczeństwa i praw małoletnich. Jest adresowany do wszystkich osób oraz podmiotów biorących udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez BTS Bytom, a w szczególności trenerów, nauczycieli, działaczy, zawodników, sędziów, delegatów, opiekunów i wszelkich innych interesariuszy BTS Bytom, którzy na co dzień mają kontakt z małoletnimi.

Fundamentalnymi zasadami obowiązującymi w BTS Bytom są:

- 1) dobro małoletnich oraz poszanowanie ich praw i wolności są wartością nadrzędną;*
- 2) w kontakcie z małoletnimi obowiązują szacunek, życzliwość i zrozumienie;*
- 3) bezwzględny zakaz krzywdzenia małoletnich w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie;*
- 4) obowiązek podjęcia wszelkich dostępnych i niezbędnych środków i działań do zlikwidowania bądź zapobiegnięcia dalszych naruszeń przez każdego, kto jest świadkiem jakiegokolwiek naruszenia bezpieczeństwa, praw lub wolności małoletnich.*

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1.

BTS Bytom prowadzi swoją działalność z uwzględnieniem praw i wolności małoletnich, jako grupy szczególnie narażonej i wrażliwej na wszelkie formy krzywdzenia.

BTS Bytom jako organizator działalności sportowej dostrzega swoją szczególną rolę i misję w zapewnieniu bezpieczeństwa małoletnim oraz kształtowaniu i promowaniu odpowiednich postaw społecznych względem małoletnich.

BTS Bytom prowadzi nadzór w zakresie okoliczności wskazujących, że małoletni może być krzywdzony oraz w zakresie sposobów szybkiego i odpowiedniego reagowania na takie sytuacje, ze szczególnym uwzględnieniem prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania organów ścigania o każdym przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę małoletnich.

Znajomość i zaakceptowanie niniejszych Standardów są potwierdzane podpisaniem oświadczenia, którego wzór stanowi Załącznik nr 1.

§ 2.

Użyte w niniejszym dokumencie określenia otrzymują następujące znaczenie:

Dane osobowe małoletniego – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego;

Krzywdzenie małoletniego - jednorazowe albo powtarzające się wszelkie działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa, wolności lub dobra osobiste małoletniego, w szczególności:

krzywdzenie fizyczne – wszelkie przejawy działania z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała, w szczególności bicie, popychanie, szarpanie itp.;

krzywdzenie seksualne – wszelkie formy naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność seksualną lub angażującą w aktywność seksualną;

krzywdzenie emocjonalne – wszelkie działania i zaniechania powodujące szkody na zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę;

krzywdzenie ekonomiczne – brak zapewnienia odpowiednich warunków do rozwoju i zaspokojenia podstawowych potrzeb małoletniego przez opiekunów małoletniego.

Małoletni – każda osoba, która nie ukończyła 18. roku życia uczestnicząca we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez BTS Bytom;

Opiekun małoletniego – osoba uprawniona do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny;

Osoba odpowiedzialna za Standardy – osoba wyznaczona do sprawowania nadzoru nad realizacją standardów;

Personel – członkowie, członkowie organów, pracownicy bez względu na podstawę zatrudnienia, kadra szkoleniowa, organizatorzy zawodów, sędziowie, opiekunowie oraz inne osoby pełnoletnie posiadające kontakt z małoletnimi poprzez zaangażowanie w działalność PZS;

Plan Wsparcia – plan, o którym mowa w art. 22b ust. 2 pkt 4 Ustawy realizowany w ramach organizacji i udzielenia pomocy małoletniemu;

BTS Bytom – Bytomskie Towarzystwo Szermiercze

Standardy – niniejsze Standardy Ochrony małoletnich;

Ustawa – ustawa z dnia 13 maja 2016 roku *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*;

Zarząd – Zarząd BTS Bytom.

ROZDZIAŁ II

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIM A PERSONELEM

§ 3.

W każdym przypadku, niezależnie od podstawy zatrudnienia lub nawiązania współpracy, BTS Bytom ustala dane kandydata na pracownika, jego kwalifikacje oraz kompetencje do pracy z małoletnimi.

Przed zatrudnieniem osoby lub nawiązaniem współpracy w innej formie i powierzeniem kandydatowi obowiązków polegających na pracy z małoletnim BTS Bytom ustala także czy występuje z jego strony ryzyko stworzenia zagrożenia dla dobra i bezpieczeństwa małoletniego. Nadto ustala, czy kandydat podziela wartości BTS Bytom dotyczące poszanowania dzieci oraz ich praw.

Przed nawiązaniem współpracy z daną osobą, BTS Bytom przestrzega obowiązku wynikającego z art. 21 Ustawy.

§ 4.

Zasady ogólne zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a Personelem:

dobro, bezpieczeństwo, godność i najszerzej pojęty interes małoletniego są wartościami nadrzędnymi; we wszelkich relacjach z małoletnim zawsze obowiązują szacunek, życzliwość, wyczcucie, profesjonalne podejście, wrażliwość, zrozumienie i cierpliwość; każdy małoletni jest traktowany równo bez względu na płeć, orientację seksualną, pochodzenie, sprawność/niepełnosprawność, umiejętności, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny czy wyznawany światopogląd;

- 1) Personel promuje i stosuje w praktyce działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw wśród małoletnich;
- 2) Personel służy pomocą i wsparciem dla małoletnich.

§ 5.

Personel w komunikacji z małoletnim:

zachowuje cierpliwość i szacunek wobec małoletniego;

utrzymuje profesjonalną relację z małoletnim i każdorazowo rozważa, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich;
podejmuje wszelkie działania względem małoletniego w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania;
docenia i szanuje wkład i wysiłek małoletnich, nie koncentruje się wyłącznie na wydajności i wynikach, nie obwinia za przegraną;
uważnie słucha małoletnich i udziela im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji;
podejmując decyzje dotyczące małoletniego, informuje je o tym i stara się brać pod uwagę jego oczekiwania;
szanuje prawo małoletniego do prywatności;
zapewnia małoletniego, że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, może o tym powiedzieć i może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.

§ 6.

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a Personelem w kontakcie fizycznym: dopuszczalny jest wyłącznie kontakt fizyczny spełniający „zasady bezpiecznego kontaktu”, to jest będący odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględniający jego wiek, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny, w oparciu o własny profesjonalny osąd i za zgodą małoletniego; w sytuacji, w której Personel musi dotknąć dziecko, aby skorygować jego postawę, uprzednio wyjaśnia co i z jakiego powodu będzie robił;
w sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletniego, Personel unika innego niż niezbędny kontaktu fizycznego;
Personel jest zawsze przygotowany na wyjaśnienie swoich czynności i gestów względem małoletniego;
Personel nie ukrywa i zachowuje jawność kontaktu fizycznego;
kontakt fizyczny nie może być związany z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy;
Personel zachowuje szczególną ostrożność wobec małoletnich, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania.

ROZDZIAŁ III

ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE WOBEC MAŁOLETNIEGO

§ 7.

Bezwzględnie niedozwolone wobec małoletniego są:
krzywdzenie małoletniego i stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie;
stosowanie kar cielesnych;
nawiązywanie z małoletnim jakichkolwiek relacji o charakterze lub podtekście seksualnym, składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę;
proponowanie małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych, narkotyków, środków odurzających, dopalaczy lub innych nielegalnych substancji, jak również używanie ich w obecności małoletnich;
zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie;
krzyczenie (za wyjątkiem sytuacji uzasadnionych okolicznościami, np. w razie zagrożenia);
dotykane w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny;
używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej;
zastraszanie, przymuszanie, groźby;
wywieranie presji w celu osiągnięcia korzystnych wyników za wszelką cenę, bez zwracania uwagi na możliwe negatywne konsekwencje;
uzależnianie wartości małoletniego od osiągniętych wyników w sporcie;
faworyzowania małoletnich i otaczanie ich osobistą opieką, której nie potrzebują;
utrwalanie, wykorzystywanie lub rozpowszechnianie wizerunku małoletniego niezgodnie z przepisami prawa, bez zgody lub niezgodnie z udzieloną w tym zakresie zgodą przez małoletniego lub opiekuna małoletniego;

przetwarzanie danych osobowych małoletniego niezgodnie z przepisami prawa, bez zgody lub niezgodnie z udzieloną w tym zakresie zgodą przez małoletniego lub opiekuna małoletniego, w tym ujawnianie osobom nieuprawnionym informacji o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej małoletniego;

przyjmowanie pieniędzy lub prezentów od małoletniego oraz opiekunów małoletniego (za wyjątkiem drobnych, okazjonalnych podarunków);

wchodzenie w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub opiekunów małoletniego, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych; spanie z małoletnim w jednym łóżku lub pokoju podczas wyjazdów na zawody/obozy sportowe.

RODZIAŁ IV

WYMOGI DOTYCZĄCE BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIAMI

§ 8.

Zasady zachowania małoletnich wobec siebie:

w każdym przypadku obowiązują zasady koleżeństwa, zdrowej rywalizacji i fair play;

zabronione jest stosowanie z jakiegokolwiek powodu przemocy słownej, fizycznej i psychicznej;

małoletni, jeżeli jest świadkiem stosowania przez innego małoletniego jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy u osoby dorosłej; małoletni jest zobowiązany do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości;

małoletni nie kpi, nie szydzi ze słabości innych, nie wyśmiewa ich, nie krytykuje;

małoletni kontroluje swoje zachowania i emocje pod kątem wyrażania sądów i opinii; jest życzliwy dla innych, nie stosuje wulgaryzmów, wypowiada się w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi;

małoletni okazuje zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferuje im pomoc.

RODZIAŁ V

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIICH

§ 9.

Personel w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.

W szczególności Personel zwraca uwagę, gdy małoletni:

posiada widoczne obrażenia ciała (w szczególności siniaki, rany, zadrapania itp.), a wyjaśnienia małoletniego co do ich pochodzenia są mało prawdopodobne;

w sposób nieuzasadniony zakrywa swoje ciało, niestosownie do pogody czy okoliczności;

jest zaniedbany, przez co należy rozumieć w szczególności: brak odzieży odpowiedniej do warunków atmosferycznych; nieprzestrzegane higieny osobistej; niedożywienie; nieleczenie stanów chorobowych itp.;

obawia się kontaktu z dorosłymi lub nadmiernie poszukuje z nimi kontaktu;

obawia się powrotu do domu;

cierpi na powtarzające się dolegliwości takie jak: bóle brzucha, bóle głowy, mdłości itp.;

używa alkoholu, środków psychoaktywnych;

w sposób nagły, zauważalny dla otoczenia zmienia swoje dotychczasowe zachowanie;

jest depresyjny, wycofany, przestraszony lub zachowuje się agresywnie;

w jakikolwiek inny sposób zwraca uwagę swoim zachowaniem, które wzbudza uzasadnione obawy.

§ 10.

Personel w przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, o których mowa w § 9 podejmuje rozmowę z opiekunem małoletniego. W trakcie rozmowy z opiekunem małoletniego przekazuje informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywuje do przyjęcia wsparcia.

Personel mający bieżący kontakt z małoletnim, w razie możliwości monitoruje jego sytuację i dobrostan.

RODZIAŁ VI

ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO, W TYM PROCEDURY I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA SKŁADANIE ZAWIADOMIEŃ O PODEJRZENIU POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO, ZAWIADAMIANIE SĄDU OPIEKUŃCZEGO

§ 11.

Procedury interwencji mają na celu wspieranie Personelu w realizowaniu prawnego i społecznego obowiązku reagowania w sytuacji podejrzenia Krzywdzenia małoletniego.

Celem interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia małoletniego i udzielenie mu ochrony w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa.

§ 12.

Na potrzeby niniejszych Standardów przyjmuje się następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:

popęłnienia przestępstwo na szkodę małoletniego (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się);
inna forma krzywdzenia, niebędąca przestępstwem;
zaniedbanie potrzeb życiowych małoletniego.

§ 13.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie interwencji jest Zarząd, który może powierzyć wykonywanie tego zadania innej osobie.

W przypadku powzięcia przez personel podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony, lub zgłoszenia takiej okoliczności przez małoletniego lub opiekuna małoletniego, personel ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji. Notatka ma formę pisma lub maila.

§ 14.

Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji informuje opiekuna małoletniego o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego. Jeżeli poinformowanie opiekuna jest sprzeczne z dobrem małoletniego lub niemożliwe, odstępuje się od tego obowiązku. W każdym przypadku, gdy z rozmowy z opiekunem wynika, że nie jest zainteresowany udzieleniem pomocy małoletniemu, ignoruje zdarzenie lub w inny sposób nie wspiera małoletniego, który doświadczył krzywdzenia, osoba odpowiedzialna za interwencję sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania małoletniego (Załącznik nr 2).

§ 15.

Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik nr 3 do niniejszych Standardów. Kartę załącza się do rejestru interwencji prowadzonego przez *BTS Bytom*. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania poufności, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych. W przypadku gdy podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego zgłosił opiekun małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekuna małoletniego.

§ 16.

Jeżeli istnieje podejrzenie, że na szkodę małoletniego popełniono przestępstwo, osoba odpowiedzialna za interwencję sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo jednostce policji lub prokuratury. Wzór zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa zawiera Załącznik nr 4 do niniejszych Standardów.

W miarę możliwości małoletniemu zapewnia się bezpieczne miejsce i odseparowanie od osoby stwarzającej zagrożenie.

W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu personel, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu niezwłocznie zawiadamia odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe). Po dokonaniu zawiadomienia sporządza kartę interwencji, którą przekazuje osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji.

§ 17.

W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego, niebędącego przestępstwem osoba odpowiedzialna za interwencję przeprowadza rozmowę z małoletnim i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) małoletniego, a w szczególności - z jego opiekunem. Osoba odpowiedzialna za interwencję podejmuje starania w celu ustalenia przebiegu zdarzenia, ale także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji.

W razie konieczności, podejmuje się niezbędne środki celem zapewnienia bezpieczeństwa małoletniemu.

§ 18.

W przypadku podejrzenia zaniedbania potrzeb życiowych małoletniego osoba odpowiedzialna za interwencję organizuje spotkanie/a z opiekunem małoletniego, podczas którego przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o zasadności i istniejących możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych podmiotów lub służb.

W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że opiekun małoletniego zaniedbuje jego potrzeby psychofizyczne lub rodzina jest niewydolna wychowawczo, rodzina stosuje przemoc wobec małoletniego, należy poinformować ośrodek pomocy społecznej o tym fakcie oraz potrzebie udzielenia pomocy rodzinie.

§ 19.

W przypadku gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez personel i zgłoszenie to jest uwiarygodnione stosownie do okoliczności, osoba ta zostaje odsunięta od wszelkich form kontaktu z małoletnimi (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.

W przypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego i w zależności od jego charakteru i stopnia BTS Bytom rozważy rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia. Jeżeli osoba, która dopuściła się krzywdzenia nie jest zatrudniona, może zostać na nią nałożony zakaz wstępu na teren BTS Bytom lub inne środki uniemożliwiające tej osobie kontakty z małoletnimi.

RODZIAŁ VII

OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA PRZYJMOWANIE ZGŁOSZEŃ O ZDARZENIACH ZAGRAŻAJĄCYCH MAŁOLETNIEMU I UDZIELENIE MU WSPARCIA

§ 20.

Osobą odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia w BTS Bytom jest Przewodniczący Komisji Równości i Integracji Krzysztof Ćwioro. Dane kontaktowe: btsszerm@wp.pl.

Z osobą wskazaną w ust. 1 może skontaktować się każdy małoletni lub jego opiekun w przypadkach podejrzenia lub zaistnienia krzywdzenia małoletniego.

§ 21.

Do zadań osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia należy w szczególności:

przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu czynnika ryzyka zagrożenia dobra małoletniego;

przyjęcie zgłoszenia o: ujawnieniu symptomów krzywdzenia małoletniego, krzywdzeniu małoletniego; ujawnionych lub zgłoszonych incydentach lub zdarzeniach zagrażających dobru małoletniego, a następnie udokumentowanie ich, weryfikacja oraz informowanie podmiotu odpowiedzialnego za interwencje o wynikach poczynionych ustaleń;
przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu lub niewłaściwym udostępnieniu; rozpowszechnianiu lub wykorzystaniu wizerunku małoletniego lub ujawnione na tym tle problemy;
zainicjowanie interwencji;
prowadzenie ewidencji zdarzeń oraz interwencji, zabezpieczanie dokumentacji;
opracowanie Planu Wsparcia.

RODZIAŁ VIII SPOSÓB DOKUMENTOWANIA I ZASADY PRZECHOWYWANIA UJAWNIONYCH LUB ZGŁOSZONYCH INCYDENTÓW LUB ZDARZEŃ ZAGRAŻAJĄCYCH DOBRU MAŁOLETNIEGO

§ 22.

Osoba zgłaszająca zdarzenia może dokonać zgłoszenia w następujący sposób:
osobiście do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń;
telefonicznie do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń;
na adres e-mail do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń;

Każde zgłoszenie osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń odnotowuje w rejestrze zgłoszeń.

§ 23.

Zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego:
dokumentacja jest prowadzona oraz przechowywana przez osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń do czasu zakończenia sprawy;
dokumentację należy chronić przed dostępem osób nieuprawnionych.

RODZIAŁ IX ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU DO STOSOWANIA STANDARDÓW, ZASADY PRZYGOTOWANIA PERSONELU DO ICH STOSOWANIA ORAZ SPOSÓB DOKUMENTOWANIA TEJ CZYNNOŚCI

§ 24.

Osobą wyznaczoną do sprawowania nadzoru nad realizacją Standardów, w tym odpowiedzialną za przygotowanie Personelu do stosowania Standardów („Osoba odpowiedzialna za Standardy”) jest wiceprezes BTS Bytom Krzysztof Ćwioro.

§ 25.

Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za Standardy należy w szczególności:
dbałość o udostępnienie Standardów na stronie internetowej BTS Bytom oraz na jego terenie;
przygotowanie personelu do stosowania Standardów;
delegowanie zadań oraz odpowiedzialności związanych z realizacją Standardów do odpowiednich jednostek oraz monitoring ich realizacji;
przegląd Standardów w porozumieniu i współpracy z Zarządem, personelem oraz w miarę możliwości małoletnimi i ich opiekunami;
monitorowanie czy występują trudności w stosowaniu Standardów;
reagowanie na sygnały naruszeń Standardów;
koordynowanie prac związanych z aktualizacją Standardów.

§ 26.

Przygotowanie personelu do stosowania Standardów polega na pogłębianiu wiedzy i umiejętności identyfikacji ryzyka krzywdzenia małoletnich, rozpoznawania krzywdzenia i jego objawów, podejmowania zgodnych z prawem działań w celu ochrony i wsparcia małoletnich. Czynności podejmowane w celu przygotowania personelu do stosowania Standardów osoba odpowiedzialna za Standardy dokumentuje poprzez sporządzenie notatki służbowej.

Osoba odpowiedzialna za Standardy przeprowadza wśród zatrudnionych w BTS Bytom, minimum raz na 48 miesięcy, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 5. Osobna ankietą przeprowadzana jest wśród małoletnich (Załącznik nr 6).

RODZIAŁ X

ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET ORAZ PROCEDURY OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI W SIECI INTERNET ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

§ 27.

Za zagrożenia związane z użytkowaniem przez dzieci Internetu i mediów elektronicznych uznaje się: dostęp do treści nielegalnych, m.in. materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka; materiały przedstawiające twardą pornografię, treści propagujące rasizm i ksenofobię, inne nielegalne treści skierowane przeciwko bezpieczeństwu dzieci; dostęp do treści szkodliwych i nieodpowiednich m.in. treści obrazujących przemoc, obrażenia fizyczne, prezentujących drastyczne sceny, śmierć, okrucieństwo wobec zwierząt, treści nawołujących do podejmowania działań autodestrukcyjnych, treści nawołujących do przemocy, przestępczości, radykalizacji i ekstremizmu, patostreamy, treści dyskryminacyjnych oraz pornograficznych; dostęp do szkodliwych i nieodpowiednich kontaktów online oraz usług online - m.in. presja rówieśnicza, cyberprzemoc, grooming, szantaż na tle seksualnym, aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich, hazard online, reklamy niedostosowane do wieku, media społecznościowe niedostosowane do wieku; dostęp do szkodliwych i ryzykownych zachowań - np. podejmowanie wyzwania online, seksting, wywieranie presji, stosowanie przemocy z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

§ 28.

W celu ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi zaleca się, aby korzystanie z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet odbywało się na następujących zasadach: osoba sprawująca opiekę nad małoletnimi ma obowiązek informowania o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu; urządzenia elektroniczne przeznaczone dla małoletnich powinny być wyposażone w program filtrujący, pozwalający na uchronienie przed kontaktem ze szkodliwymi treściami;

RODZIAŁ XI

ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

§ 29.

Plan Wsparcia sporządza osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia wobec małoletniego, który doświadczył krzywdzenia. Plan Wsparcia powinien zawierać wskazania dotyczące podjęcia działań przez BTS Bytom w celu zapewnienia małoletniemu bezpieczeństwa, w tym: sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia; wsparcia, jakie BTS Bytom zaoferuje małoletniemu; skierowania małoletniego do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba. Plan Wsparcia powinien być przedyskutowany z opiekunami małoletniego i omówiony z małoletnim. W przypadku, gdy opiekun jest osobą krzywdzącą, wówczas plan należy opracować w porozumieniu z osobą wskazaną przez sąd rodzinny.

W tworzeniu Planu Wsparcia należy korzystać z możliwości i zasobów BTS Bytom oraz włączać inne specjalistyczne podmioty takie jak: lokalne ośrodki pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, specjalistyczne poradnie rodzinne, ośrodki wczesnej interwencji, ośrodki wsparcia dziennego, środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, centra pomocy dzieciom (centrapomocydzieciom.fdds.pl), ogólnopolskie i lokalne organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodziców i dzieci. Jako uzupełnienie działań można przekazać dziecku numer telefonu zaufania 116 111. Dorośli mogą skorzystać z Telefonu dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci 800 100 100.

RODZIAŁ XII

ZASADY I SPOSÓB UDOSTĘPNIANIA OPIEKUNOM MAŁOLETNIM ORAZ MAŁOLETNIM STANDARDÓW DO ZAZNAJOMIENIA SIĘ Z NIMI I ICH STOSOWANIA

§ 30.

Niniejsze Standardy dostępne są w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej BTS Bytom oraz wywieszane w widocznym miejscu w siedzibie BTS Bytom.

Standardy dostępne są w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona (Załącznik nr 7) zawiera informacje istotne dla małoletnich.

Osoba odpowiedzialna za Standardy co najmniej raz na dwa lata dokonuje oceny Standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami. Wnioski z przeprowadzonej oceny są pisemnie dokumentowane.

Po aktualizacji Standardów personel jest informowany o wprowadzanych zmianach.

Standardy wchodzi w życie z dniem ich zatwierdzenia.

Ogłoszenie następuje poprzez publikację na stronie internetowej.

**Załącznik nr 1 - Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony małoletnich i
zobowiązaniu do ich przestrzegania**

.....
(miejsce i data)

**Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony małoletnich i zobowiązaniu do ich
przestrzegania**

Ja nr PESEL oświadczam, że
zapoznałam/-em się ze Standardami Ochrony Małoletnich obowiązującymi w BTS Bytom
i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
(podpis)

Załącznik nr 2 - Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodziny

Miejsce, dnia

Sąd Rejonowy w
Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca:

Imię i nazwisko lub nazwa instytucji reprezentowana przez: adres do korespondencji: Uczestnicy postępowania:

.....

(imiona i nazwiska rodziców/opiekunów małoletniego)

ul

(adres zamieszkania)

dane małoletniego:

.....

(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Wniosek o wgląd w sytuację dziecka

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego

...

(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra dziecka:

.....
.....

Mając powyższe fakty na uwadze, można przypuszczać, że dobro małoletniej/małoletniego ... jest zagrożone, a rodzice nie wykonują właściwie władzy

rodzicielskiej. Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony. | Wszelką korespondencję w sprawie proszę przesyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....

(podpis)

Załączniki:

Dokument potwierdzający uprawnienie do reprezentacji zgłaszającego.

Ew. inne dokumenty

Odpis pisma

Uwaga:

Wniosek należy złożyć do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, nie zameldowania.

Należy zawsze podać imię i nazwisko dziecka i adres jego pobytu. Tylko w takim wypadku sąd może skutecznie pomóc, m.in. poprzez wysłanie do rodziny kuratora na wywiad.

Załącznik nr 3 - Karta interwencji

1. Imię i nazwisko małoletniego	
2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)	
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia	
4. Opis podjętych działań, innych niż interwencja	Data
5. Spotkania z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka	Data
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, inny rodzaj interwencji. Jaki?
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji	
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli organizacja uzyskała informacje o wynikach działania własnego/działania rodziców/ opiekunów prawnych	Data

Załącznik nr 4 - Wzór zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa

Miejsce, dnia r.

Prokuratura Rejonowa w¹

Zawiadamiający:

Imię i nazwisko lub nazwa instytucji reprezentowana przez: adres do korespondencji:

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wobec małoletniego (imię i nazwisko, data urodzenia) przez (imię i nazwisko domniemanego sprawcy).

Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez (imię i nazwisko pracownika) czynności służbowych (informacja o charakterze czynności, np. podczas treningu) (imię i nazwisko dziecka), dziecko ujawniło².

Dalszy opis podejrzenia popełnienia przestępstwa

.....
.....
.....
.....

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo małoletniego wnoszę o wszczęcie postępowania w tej sprawie.

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przesyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....

(podpis)

Załączniki:

Dokument potwierdzający uprawnienie do działania w imieniu zgłaszającego.

Ew. inne dokumenty

¹Zawiadomienie należy złożyć do prokuratury rejonowej właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

²Opis sytuacji, która miała miejsce. Należy uzupełnić zgodnie z tym, co się wydarzyło (ważne jest, by zaznaczyć np.: kiedy i gdzie miało miejsce zdarzenie, kto mógł je widzieć/wiedzieć o nim, kto mógł popełnić przestępstwo).

Załącznik nr 5 - Monitoring Standardów – ankieta wśród zatrudnionych

Oceń (w skali od 1 do 10) swoją znajomość standardów ochrony dzieci (1 - niska, 10 - wysoka)	
Jak oceniasz (w skali od 1 do 10) poziom znajomości standardów ochrony dzieci wśród personelu? (1 - niski, 10 - wysoki)	
Oceń (w skali od 1 do 10) swoją umiejętność rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci (1 - niska, 10 - wysoka)	
Jak oceniasz (w skali od 1 do 10) umiejętność innych członków personelu rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci? (1 - niskie, 10 - wysokie)	
Oceń (w skali od 1 do 10) swoją znajomość procedur reagowania na symptomy krzywdzenia dzieci (1 - niska, 10 - wysoka)	
Jak oceniasz (w skali od 1 do 10) znajomość wśród personelu procedur reagowania na symptomy krzywdzenia dzieci (1 - niska, 10 - wysoka)	
Czy w Twojej ocenie konieczne jest podniesienie znajomości obowiązujących standardów ochrony dzieci wśród personelu? Jeśli tak, zaznacz w jakim obszarze.	zasad bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dziećmi zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi zasad bezpiecznych relacji pomiędzy uczestnikami wydarzeń a dziećmi zasad i procedur reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka zasad ochrony wizerunku dziecka i danych osobowych zasad dostępu dzieci do Internetu i bezpieczeństwa online
Czy w Twojej ocenie konieczne jest podniesienie znajomości obowiązujących standardów ochrony dzieci wśród dzieci? Jeśli tak, zaznacz w jakim obszarze.	zasad bezpiecznych relacji pomiędzy personelem a dziećmi zasad bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi zasad bezpiecznych relacji pomiędzy uczestnikami wydarzeń a dziećmi zasad i procedur reagowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka zasad ochrony wizerunku dziecka i danych osobowych zasad dostępu dzieci do Internetu i bezpieczeństwa online
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie w placówce standardów ochrony dzieci? Jeśli tak - jakie zasady zostały naruszone (odpowiedz opisowo)	
Czy zostały wówczas podjęte przez Ciebie jakieś działania? Jeśli tak - jakie, jeśli nie - dlaczego? (odpowiedz opisowo)	
Co w Twojej ocenie szczególnie się sprawdza w standardach ochrony dzieci? Które zasady są trudne do realizacji? Zaproponuj zmiany i szkolenia.	

Załącznik nr 6 - Monitoring Standardów – ankieta wśród małoletnich

Oceń w skali od 1 do 10 swoje poczucie bezpieczeństwa podczas treningów (1 - niskie, 10 - wysokie)	
Jak się czujesz w relacjach z personelem (trenerami, wolontariuszami) (1 - źle, 10 - bardzo dobrze). Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.	
Określ w skali od 1 do 10 poziom zaufania do personelu (trenerów, wolontariuszy, sędziów) (1 - niski, 10 - wysoki). Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.	
Oceń w skali od 1 do 10 swoje poczucie bezpieczeństwa podczas wydarzeń takich jak rozgrywki, turnieje (1 - niskie, 10 - wysokie)	
Jak oceniasz swoje relacje z innymi dziećmi ? (1 - trudne, 10 - bardzo dobre). Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.	
Jak oceniasz swoje relacje z innymi dziećmi, które nie trenują z Tobą, ale spotykasz je na wydarzeniach takich jak turnieje, rozgrywki itp.? (1 - trudne, 10 - bardzo dobre). Uzasadnij krótko swoją odpowiedź.	
Napisz przy każdym punkcie, czy w Twojej opinii wystarczająco często Twój trener, lub inny przedstawiciel klubu podejmuje tematy: Twoich praw, bezpiecznych relacji między personelem a dziećmi bezpiecznych relacji pomiędzy dziećmi, bezpiecznych relacji między uczestnikami wydarzeń a dziećmi miejsc, w których można uzyskać pomoc co zrobić w trudnej sytuacji bezpieczeństwa w Internecie ochrony wizerunku i danych osobowych	
Czy zdarzyło Ci się być świadkiem przemocy podczas treningów? Jeśli tak, to jakiej? Napisz, co się wówczas zdarzyło i co zrobiłeś?	
Czy zdarzyło Ci się być świadkiem przemocy podczas wydarzeń takich jak rozgrywki, turnieje itp.? Jeśli tak, to jakiej? Napisz, co się wówczas zdarzyło i co zrobiłeś?	
Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy podczas treningów lub wydarzeń takich jak rozgrywki, turnieje itp.? Jeśli tak, to jakiej? Napisz, co się wówczas wydarzyło i co zrobiłeś?	
Czy w miejscu, w którym odbywasz treningi, w widocznym miejscu są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży?	
To jest miejsce dla Ciebie. Napisz, czego brakuje Ci w relacjach z personelem (trenerami, wolontariuszami, sędziami) oraz podczas treningów i innych wydarzeń i w standardach ochrony dzieci, co chciałbyś/chciałabyś zmienić, ale także co Ci się podoba.	

Załącznik nr 7 - Standardy w wersji skróconej

WSTĘP

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez wszystkie osoby biorące udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez BTS Bytom jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Celem „Standardów Ochrony małoletnich” jest zapewnienie Wam sprzyjających warunków do rozwoju Waszych pasji sportowych zgodnie z Waszymi indywidualnymi możliwościami i potrzebami w atmosferze życzliwości, szacunku, akceptacji i bezpieczeństwa.

§ 1.

Małoletnim jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.

§ 2.

Przysługują Wam prawa, których nie można Was pozbawić. W szczególności są to: prawo ochrony Waszego życia i zdrowia; prawo do poszanowania Waszej godności; wolność od wszelkich form krzywdzenia; prawo do bezpieczeństwa; prawo do szacunku i uznania ze strony innych osób; prawo do rozwoju osobistego.

§ 3.

Przez krzywdzenie powinniście rozumieć wszelkie zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej lub innego małoletniego, które negatywnie wpływa na Wasz rozwój fizyczny lub psychiczny i narusza Wasze prawa. Chodzi tu zwłaszcza o: przemoc fizyczną (wszelkie formy zadawania bólu); psychiczną (obrażanie, poniżanie wyśmiewanie); seksualną (naruszenie Waszej sfery intymnej); ekonomiczną (sytuacje, gdy Wasze podstawowe potrzeby życiowe nie są zaspokajane).

§ 4.

Wszystkie osoby związane z BTS Bytom w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę kiedy Tobie lub innemu małoletniemu dzieje się krzywda.

§ 5.

Aby nasze procedury odnosiły skutek, niezbędne jest zgłaszanie przez Was wszelkich form krzywdzenia i zachowań zagrażających życiu, zdrowiu oraz godności - bez względu na to czy chodzi o zachowania innego małoletniego, czy dorosłego. Wówczas stosownie do zgłoszonej sytuacji zostanie uruchomiona odpowiednia procedura, po to aby zlikwidować lub zapobiegać dalszym takim naruszeniom.

§ 6.

Przypadki jakiegokolwiek formy krzywdzenia możecie zgłaszać Waszym rodzicom, opiekunom, trenerom lub innej osobie dorosłej, do której macie zaufanie.

§ 7.

Nie bójcie się zgłaszać przypadków krzywdzenia, nie spotkają Was za to żadne przykre konsekwencje. To też nie powód do wstydu. Wstydzić powinny się tylko te osoby, które dopuszczają się takich wobec Was takich zachowań.

§ 8.

Pamiętajcie, że macie prawo oczekiwać pomocy, uwagi i właściwego wsparcia.

§ 9.

Masz prawo do tego, aby osoby dorosłe, jak i inni zawsze traktowali Cię z szacunkiem i poszanowaniem Twojej godności. Wszelkie zachowania noszące znamiona przemocy są względem Ciebie zakazane.

§ 10.

Pamiętaj jednak, że również Ty masz obowiązek szanować i nie krzywdzić innych osób, zarówno dorosłych jak i małoletnich.